

fotomemoria

Private Photography
and Personal Memories

Adult Learning Workshop
Lesson Plans

2008–2009

fotomemoria

Privát fotográfia
és személyes emlékezet

Felnőttoktatási műhely
Óravázlatok

2008–2009

Contents

József Kotics: **RELATIONSHIP SYSTEMS** 3

András Bán: **Ibolya Scheer remembers: "CEDOKO TACIL MIMOVESZ", that is "Practising charity expels death"** 6

Gyula Munkácsy: **FROM VISUAL INFORMATION TO WORK OF ART** 9

Katalin Ángyán: **THE PROCESS OF REMEMBRANCE AND REMINDING** 12

Katalin Ángyán: **SOURCES OF GENEALOGICAL RESEARCH**
Methodological reference 15

Orsolya Danó: **ASPECTS OF DESCRIBING PHOTOGRAPHS** 18

Andrea de Polo: **COLLECTION MANAGEMENT** 22

István Broczky: **DIGITALIZATION OF PHOTOGRAPHS** 24

Zoltán Lux: **PHOTOGRAPHS IN DATABASES** 30

Tartalom

Kotics József: **ROKONSÁGI RENDSZEREK** 3

Bán András: **Scheer Ibolya: „CEDOKO TACIL MIMOVESZ”, vagyis „Az adakozás elúzi a halált”** 6

Munkácsy Gyula: **A VIZUÁLIS INFORMÁCIÓTÓL A MŰTÁRGYIG** 9

Ángyán Katalin: **AZ EMLÉKEZÉS–EMLÉKEZTETÉS FOLYAMATA** 12

Ángyán Katalin: **A CSALÁDTÖRTÉNETI KUTATÁS FORRÁSAI**
Módszertani segédlet 15

Danó Orsolya: **FÉNYKÉPEK LEÍRÁSÁNAK SZEMPONTJAI** 18

Andrea de Polo: **GYŰJTEMÉNYKEZELÉS** 22

Broczky István: **FÉNYKÉPEK DIGITALIZÁLÁSA** 24

Lux Zoltán: **FÉNYKÉPEK ADATBÁZISOKBAN** 30

Geneological interview

- It discovers a relationship system reconstructed from memories, from the point of view of a certain person (ego), it examines the family, the system of relatives through the definition of his first relatives – parents, siblings, children, the genealogical illustration prepared as the result of the interview shows the ego's family relationships. For this reason when researching a family, it is vitally important to choose the right person for the interview; the ideal subject of the interview is a person about 50-60, who has a good memory, remembers his forefathers, has collateral relatives and offsprings as well, so we can observe a wide relationship system through his remembrance.
- It does not only identify a kinship system, but also systematically uncovers some additional data of a family system (family members' dates and places of birth and death, religion, jobs, education), by summing up which it gathers information on a family and in a broader sense, on a certain group of society. It can draw conclusions eg. on the mobility strategies within the family (moving location, changing religion, jobs or education), or cultural patterns and systems of habits (eg. growing number of divorces while moving from the country to the town/city) can be defined on the basis of the interviews.

When examining, analysing family photos, besides the genealogical interview a contactometry can play a very important role, which explores the person's relationships outside the family (eg. friendships), too.

A geneológiai interjú

- Egy emlékezetből rekonstruált rokonsági rendszert tár fel, egy meghatározott személy (ego) szempontjából, az ő elsőfokú rokonainak – szülei, testvérei, gyerekei – meghatározásán keresztül vizsgálja a családot, a rokonsági rendszert, az interjú eredményeként létrejött geneológiai ábra az ego családi kapcsolatait jeleníti meg. Éppen ezért egy család kutatásánál nagyon nagy szerepe van a megfelelő interjúalany kiválasztásának, az ideális interjúalany 50-60 év körüli, jó emlékezőképességgel rendelkező személy, aki emlékezik a felmenőire, vannak oldalági rokonai és leszármazottai is, tehát az ő emlékezetén keresztül egy kiterjedt rokonsági rendszerre láthatunk rá.
- Nem csak a rokonsági rendszert azonosítja, hanem szisztematikusan feltárja egy-egy család rendszerét kiegészítő adatokat (családtagok születési és halálozási ideje és helye, vallása, foglalkozása, iskolázottsága), amelyek összesítésével a családra és tágabb értelemben egy adott társadalmi csoportra vonatkozó információkat gyűjt. Következtethetünk például a családon belüli mobilitási stratégiákra (lakhelyváltás, vallásváltás, foglalkozásváltás, iskolázottság változása), és kulturális minták, habitusok (pl. a faluból városba költözéssel egyidejűleg növekvő válások száma) definiálhatók az interjúk alapján.

A családi fényképek vizsgálatánál, elemzésénél a geneológiai interjú mellett fontos szerepe lehet az egyén családon kívüli (pl. baráti) kapcsolatait feltáró kontaktometriának is.

András Bán

Ibolya Scheer remembers: "CEDOKO TACIL MIMOVESZ"*, that is "Practising charity expels death"

Some will say: "That woman, Ibolya wants to tell a tale about her childhood again." I won't contradict, and as everybody was a child once, you know these experiences are here to stay and they influence the formation of our character, too. Many people can't or don't want to remember. I can and I also want to. It feels good to talk about it. So:

In 1934 I was eight years old. I was skinny and small. My whole family lived in the 7th district. My grandfather, the white bearded clever orthodox Jew ran his restaurant under 18, Wesselényi Street. He taught me to read Hebrew letters, the beauties of the Jewish faith and knowledge, the meaning of the ten commandments, the mysteries and secrets of the Tora. He always started the daily learning after the afternoon nap. His room belonging to the restaurant was full of old books, hiding knowledge and wisdom. My chasid grandfather, who was familiar with the mysteries of the Rasi, Rambam, Talmud and the Kabbala, always shared his light afternoon snack with me. This was the time of questions. I was glad to sit by his table. I ate the food and drank his clever words. "Come on, Szőreié!" he said, "It's time to learn." And he taught me gently, wisely, with patience. Once I complained to him, that it is often hard for me to deliver the 10 to 12 bundles on Fridays, compiled by my grandmother for the poor of the neighbourhood, and which contained barhes, meat, fish, a little wine and some cake. "Szőreié!" my grandfather said, "if it were easy, it wouldn't be such a huge micve for you." CEDOKO TACIL MIMOVESZ – Practising charity expels death. "For a Jew," he said, "the biggest micve is practising charity. Helping those in need is a deed that God likes." This is how my grandfather taught me the not so easy laws and morals of religious life. He was often asked, "Tell us, Uncle, why do

* the text contains Hebrew words, Jewish names with Hungarian spelling, double and accented letters etc. (The translator's note.)

Bán András

Scheer Ibolya: „CEDOKO TACIL MIMOVESZ”, vagyis „Az adakozás elűzi a halált”

Egyesek azt fogják mondani: „Ez az Ibolya már megint a gyermekkoráról akar mesét mondani.” Ezt nem cáfolom meg, és mivel mindenki volt gyermek, tudják, ezek az élmények maradandóak, kihatnak a karakterünk alakulására is. Sokan nem tudnak, vagy nem is akarnak emlékezni. Én tudok is, akarok is. Jólesik elmondani. Tehát:

1934-ben voltam nyolcéves. Sovány voltam és kicsi. Az egész családom a VII. kerületben lakott. Nagypámnak, a fehér szakállú, okos ortodox zsidónak a vendéglője a Wesselényi utca 18-ban üzemelt. Ő tanította meg nekem olvasni a héber betűket, a zsidó vallás, a tudás szépségeit, a tízparancsolat értelmét, a Tóra rejtelmeit és titkait. Mindig a délutáni szunyókálás után kezdett hozzá a napi tanuláshoz. A vendéglőhöz tartozó szobája tele volt öreg, tudást és bölcsességet rejtő könyvvel. Rasi, Rambam, a Talmud és a Kabbala rejtelmében jártas chasid nagypám a délutáni könnyű uzsonnáját mindig megosztotta velem. Ez volt a kérdések ideje. Boldogan ültem az asztalához. Ettem az uzsonnából, és ittam okos szavait. „Gyere, Szőreié! – mondta. – Itt a tanulás ideje.” És tanított kedvesen, okosan, türelemmel. Egyszer elpanaszoltam neki, hogy sokszor nehéz nekem péntekenként a környék szegényeinek kihordani a nagyanyám által csomagolt 10-12 batyut, amiben bárhesz, hús, hal, kis bor és sütemény volt. „Szőreié! – szólt nagypám. – Ha könnyű volna, nem lenne ez számodra olyan nagy micve. CEDOKO TACIL MIMOVESZ – Az adakozás elűzi a halált. Egy zsidónak – mondta – a legnagyobb micve az adakozás. Segíteni a rászorulókon, Istennek tetsző cselekedet.” Nagypám így tanította nekem a vallásos élet nem is könnyű törvényeit, erkölcsét.

Gyakran megkérdezték tőle: „Mondja, bácsi! Miért ezt a kislányt tanítja? Van magának vagy húsz fiú unokája is!” Így válaszolt: „Ez a leány már négyévesen olvasta a héber szöveget. Itt az ideje, hogy megértse, amit olvas.” Jól tudtunk együtt tanulni. Jó humora is volt. Imádtam őt. Beültem a karosszékbe, ölembe vettem a nehéz könyvet. Olvastam, ő meg türelmesen magyarázott. Ha elhibáztam, szeretettel kijavított. Én meg áhítattal szívtam magam-

you teach this little girl? You have about twenty grandsons!” His answer was, “this girl read the Hebrew text at the age of four. Now it’s time for her to understand what she is reading”. We could learn together well. He also had a good sense of humour. I just loved him. I sat in the armchair, I took the heavy book into my lap. I read it, and he explained things patiently. When I made a mistake he corrected me fondly. I sniffed in the strange smell of the old books raptly. This unbothered learning went on until I became 12, because then I began to have pupils myself. But let us return to 1934.

My mother, who was a Weisz girl, only laughed at the fact that it was me, this young puppy, who was my grandfather’s pupil. Mother only knew practical religion. The laws of being kosher, the Sabbath and the rituals of feasts, but she didn’t care for the ‘what?’ and ‘why?’. And I was fascinated by exactly these. I adored and loved my mother. She brought up her five children (four daughters and a son) in a self-satisfying manner, and she took good care of them. I respected her honesty, her skills, stamina and her practical common sense. She kept the same cleanliness in our shop (kosher poultry) as at home. She was a good housewife. She sawed all our dresses.

The autumn festivals were coming. My mother sawed four identical dresses for us. The old Mr. Müller from Akácfa (Acacia) Street made four pairs of drab patent-leather shoes with insertions, on my mother’s request for 12 pengoes (currency of the time), which at that time was the price of two whole geese. The dresses and the shoes were made on time. Our father decided to have a photograph taken of her four “beautiful” daughters at the Sontag photographer’s in Király (King) street the next day. In new dresses, new shoes, “just like the pipes of an organ”, he said.

On a September day, a few days before Rosh Hashano, when I’d come home from primary school, I found my mother in terrible pain, wailing, rolling in sweat. I’d never seen such a pain before. I was scared. I was petrified. Then, I ran out, ran to get my father from the shop, screaming. I could hardly stutter forth what had happened at home. He phoned for doctor Appell at once. He closed the shop and we ran home. My mother could hardly speak by that time. The doctor came hurriedly, gave her a papaverine injection. “It’s a spasm of the bile,” he stated and gave the order, “You must lie and rest, Mrs. Scheer, and don’t work if you want to avoid the operation!” I was still scared, I was shivering. I just started to feel the extreme anxiety I went through. I was afraid that my mother would die. Oh my God, what could I do? Then I remembered my wise grandfather’s teaching, which I

ba az öreg könyvek különös illatát. Ez a zavartalan tanulás tizenkét éves koromig tartott, mert most már nekem voltak tanítványaim. De térjünk vissza 1934-re.

Anyám – aki Weisz lány volt – csak nevetett, hogy pont én, ez a taknyos vagyok az édesapjának a tanítványa. Anyám csak a gyakorlati vallást ismerte. A kóserság, a szombat és az ünnepek rítusának törvényeit, de a mit miért? hidegen hagyta. Engem meg pont az érdekelt. Anyámat csodáltam és szerettem. Gyermekeit (négy lány és egy fiú) önfeláldozóan nevelte, és gondjukat viselte. Tiszteltem becsületességét és ügyességét, munkabírását és gyakorlati érzékét. Az üzletünkben (kóser baromfi) olyan tisztaságot tartott, akár otthon. Jó háziasszony volt. Minden ruhánkat ő varrta.

Már közeledtek az őszi ünnepek. Anyám egyforma négy ruhát varrt nekünk. Az öreg Müller úr az Akácfa utcából négy pár drapp betétes lakkcipőt készített, anyánk kérésére, 12 pengőért, ami akkor két egész liba ára volt. A ruhák és cipők időre elkészültek. Édesapánk úgy döntött, hogy a négy „gyönyörű” lányát lefényképezteti másnap a Király utcai Sontag fotósnál. Új ruhában, új cipőben – mint az orgonasípok – mondta.

Egy szeptemberi napon, pár nappal Rosh Hashanó előtt, ahogy az elemiből hazaértem, anyámat szörnyű kínok közt, jajgatva, verejtékben fetrengve találtam. Én még ilyen fájdalmat nem láttam sohasem. Megrémültem. Földbe gyökerezett a lábam. Majd kirohantam, sikoltva szaladtam apámért az üzletbe. Alig tudtam eladogni, mi történt otthon. Azonnal dr. Appellért telefonált. Bezárta az üzletet és szaladtunk haza. Anyám már beszélni is alig tudott. Az orvos sietve jött, Papaverin injekciót adott be neki. „Ez egy epegörcs – állapította meg, és kiadta az utasítást – fekdjön és pihenjen Scheerné, és ne dolgozzon, ha el akarja kerülni a műtétet!” Én még mindig meg voltam rémülve, remegtem. Most jött ki rajtam az átélt szörnyű izgalom. Félttem, hogy anyám meg fog halni. Jaj, Istenem, mit tehetnék?! Ekkor eszembe jutott bölcs nagyapám tanítása, amiben én szentül hittem: „Az adakozás elúzi a halált.” Hát én elúzó a halált!

Becsomagoltam a gyönyörű új cipőmet, lementem a Klauzál térre. Kiválasztottam egy kislányt, akinek csak egy rongyos saru volt a lábán, a ruhája csupa folt. Odaadtam neki a csodaszép cipőmet és elszaladtam. Nyugodt szívvel mentem haza. Cedoko tacil mimovesz. Azt hittem, anyámat ez idő alatt a Jóisten már meg is gyógyította. Sajnos még sápadtan feküdt az ágyban. Nem értettem, ez hogyan lehet? Hát már teljesítettem az Istennek tetsző cedokot!

believed strongly: "Practising charity expels death." Right, I will expel death! I wrapped up my beautiful new shoes, went down to Klauzál Square.

I chose a little girl, who only had a pair of ragged scuffers, her dress was full of patches. I gave her my magnificent shoes and ran away. I returned home with a tranquil heart, relieved. Cedoko tacil mimovesz. I thought God had cured my mother in the meantime. Unfortunately, she was still lying in bed with a pale face. I didn't understand how it could be. Didn't I fulfil the cedok, so dear to God? "It seems," I thought, "It is still not enough for the Lord." So I took the shoes of my six-year-old sister, Magdi, too and I went back to the square. I chose another girl with ragged shoes and I gave her these shoes, too. I ran home, as fast as the wind blows. What awaited me at home? My mother got a little better from the spasm relaxative. If only slowly, she could now walk in the room. I was endlessly happy, because I believed firmly that she got better due to my cedok, demanding my great sacrifice. God finally saw and accepted my deed. He drove the angel of death away from my mother. But my father only stared at me when I proudly told him, with happy bright eyes, what I had done for my mother. Where the beautiful new shoes had gone... My sister sobbed, my father's words stuck in his throat. He thought he couldn't hear properly. "Rózszi!" he said to my mother, "Rózszi, is this girl stupid?! Did this Ibolya lose her mind? A pair of shoes cost three pengoes!" He was mad at me. I wept wildly, shed a flow of tears. I locked myself up in the bathroom, there I moaned. Does not even my mother understand me? Nobody understands me! The photographs were taken the next day, my sister and I were wearing white canvas shoes. Éva and Edit were wearing the new shoes. My face showed sadness. I still have that photo. Mr. Müller, the shoemaker could make the two pairs of "Cedok" shoes again only for Jom Kipur, and so I became the "Swindler Ibolya" at home. I could see on only my dear grandfather's face that he believes me that my mother was cured with God's help, because I managed to expel the angel of death.

I will never forget this true story. Every year at Rosh Hashano it comes to my mind. This is a true story. Believe me! I have the picture of it. "To lie is a huge sin," Mendel Weisz, my dear grandfather used to say.

The story was published in Hungarian in the book entitled *Sós Kávé* (Salted Coffee), Novella, 2007

Úgy látszik – gondoltam –, ez még nem elég az Úrnak. Fogtam tehát a 6 éves Magdi húgom cipőit is, és visszamentem a térre. Újra kiválasztottam egy rongyos cipőjű kislányt, és nekiadtam ezeket a cipőket is. Rohantam haza, mint a szél. Mi vár otthon? Anyuka a görcsoldótól kissé jobban lett. Ha lassan is, de már járkált a szobában. Határtalanul boldog voltam, hiszen szentül hittem, hogy az én nagy áldozatot követelő cedokomtól lett jobban. Isten végre meglátta és elfogadta az én cselekedetemet. Elűzte a halál angyalát az anyámtól. De apám csak nézett rám, mikor büszkén elmondtam, boldogan csillogó szemmel, hogy én mit tettem anyámért. Hogy hová is lettek a gyönyörű, új cipők. A húgom zokogott, apámnak elakadt a szava. Azt hitte, nem jól hall. „Rózszi! – szólt anyámhoz. – Rózszi, hülye ez a lány?! Megbolondult ez az Ibolya? Három pengőbe került egy pár cipő!” Nagyon haragudott rám. Én nagyon sírtam, mint a záporosó. Bezárkóztam a fürdőszobába, ott keseregtem. Hát engem még az anyám sem ért meg? Senki sem ért meg!

A fényképezés másnap megtörtént, húgomon és rajtam fehér vászoncipő volt. Éván és Editen az új cipők voltak. Az arcomon látszik a szomorúság. A fénykép még most is megvan. Müller úr, a cipész csak Jóm Kipurra tudta megcsinálni újra a két pár „Cedoke” cipőt, így lettem én otthon a „Szélhámos Ibolya”. Csak az én drága nagyapám arcán láttam, hogy elhiszi nekem, hogy anyám az Isten segítségével gyógyult meg, mert sikerült elűznöm a halál angyalát.

Sohasem felejtsem el ezt az igaz történetet. Minden évben, Rosh Hashanókor eszembe jut. Ez egy igazi igaz történet. Higgyétek el nekem! Megvan róla a kép is. Hazudni nagy vétek – mondta Weisz Mendel, az én drága nagyapám.

A szöveg megjelent a *Sós kávé* című kötetben (Novella Kiadó, 2007)

Gyula Munkácsy

FROM VISUAL INFORMATION TO WORK OF ART

1. VISUAL INFORMATION

Photograph – despite its characteristics of being flat and creating a two-dimensional picture – it is a tangible, real, three-dimensional object. Its being three-dimensional that makes it existing and certain. Being an object, it has the power to prove. The photograph as an object consists of a base, a conjunctive layer and an emulsion. The lights and shades, colours, figures, shapes, parts and wholes, contours on its surface and their "meaningfulness" give the picture itself.

The responsibility of photomuseology is to preserve the photograph in the best condition, at the same time it has to uncover and display it at an exhibition or publication. It also has the opportunity to use only the picture content of the object, to even protect the photograph (eg. for research purposes). Digitalization is a solution for this, too; at the same time we have to be aware that in case of a digital version getting out of the collection, the number of copies, the path of the picture and its way of usage can be followed less effectively.

2. IS A PHOTOGRAPH A PICTURE, DOCUMENT, OR WORK OF ART?

A photograph, as it follows from its character and essence, shows and also hides something of the world. It places the sight, the theme within a cutting bordered by frames. At the same time it covers, hides something about the world, reality, creating the opportunity for concentrated articulation of the content, and for highlighting.

Collecting the pictures itself, the selection process concentrating on the theme is rearranging reality and history, partly subjectively.

Munkácsy Gyula

A VIZUÁLIS INFORMÁCIÓTÓL A MŰTÁRGYIG

1. VIZUÁLIS INFORMÁCIÓ

A fénykép – sík, kétdimenziós képi leképező jellege ellenére – kézzelfogható, valós háromdimenziós tárgy. Háromdimenzióssága teszi létezővé, bizonyossá. Tárgyiassága bizonyító erejű. A fotó mint tárgy hordozóból, kötőrétegből és emulzióból áll. E tárgy felületén található fények, árnyékok, színek, alakok, formák, részek és egészek, körvonalak és mindezek „jelentéstelisége”, maga a kép.

A fotómuzeológia kötelessége, hogy a legjobb állapotban őrizze meg a fotográfiát, ugyanakkor kötelessége feltárni, kiállításban, publikációban bemutatni. Lehetősége van arra is, hogy csak a tárgy képi tartalmát használja fel, akár a fotográfia védelmében (pl. kutatási célra). A digitalizálás erre is megoldás, ugyanakkor tisztában kell lennünk azzal, hogy a gyűjteményből kikerült digitális változat esetén kevésbé követhető nyomon a példányszám, a kép által bejárt útvonal, a felhasználás mikéntje.

2. KÉP, DOKUMENTUM, MŰTÁRGY A FOTOGRÁFIA?

A fotó – jellegéből, lényegéből adódóan – megmutat, s ugyanakkor elrejt valamit a világból. Keretek, oldalak által határolt képkivágat közé helyezi a látványt, a témát. Ugyanakkor elfed, elhallgat valamit a világból, a valóságból, módot teremtve a koncentrált tartalmi közlésre, kiemelésre.

Maga a képgyűjtés, a témára koncentrált szelektálás folyamata a valóság, a történelem – részben szubjektív – újrendezése.

picture, document, work of art: a photograph can usually be classified as all these categories, as to which we consider it to be is determined by our thinking. It can be all of them at the same time, or it can exist in any variation.

Subjective explanations of notions referring to photography:

- **picture:** (using Flüsser's notion) "a meaningful surface"
- **document:** a picture delivering information about a certain age on basis of characteristics of content
- **source:** a document with source-criticism, to which we attribute statements of justifying power in relation to history and the certain era. It is described with exact data (regarding both content and form), supplemented with information of other documents or types of documents relevant to the content of the picture; thus having a justified content and physical reality, so it can be considered the real, original picture.
- The original characteristic features of the photograph regarding usage can remain for the succeeding generations at various levels, on the basis of which a photograph can be:
  - documented, having captions, descriptions, in a way that this information adheres to it strikingly and strongly
  - having only a loose connection with the related information and data
  - latent, waiting for being uncovered, found; about the existence of which we know from other sources, like recollections, catalogues, secondary documents, descriptions and oral information
- Source-criticism itself, giving new life to the picture, identification most of the time is not a process without any problems. Besides content analysis and definition we have to examine the appearance of the photograph, its material, its attributed function, the circumstances of its making, stations and locations of its life, and if there were any, the relationship of its owners. In many cases discovering secondary sources, and comparing with similar pieces is unavoidable.
- **work of art:** differentiated on basis of its originality, individuality, outstanding from the multitude of objects, perhaps owning a punctum or artistic value; assumably or certainly standing in the centre of public interest from the point of view of value and delivered information
- **illustration:** complementing other document contents
- **wallpaper:** used without a certain aim, good if used for creating a pleasant background atmosphere

kép, dokumentum, műtárgy: a fotó általában mindegyik kategóriába besorolható, hogy éppen minek tekintjük, azt jórészt gondolkodásunk határozza meg, lehet akár egyszerre mindegyik, és létezhet bármilyen variációban.

Szubjektív fogalommagyarázatok a fotográfiával kapcsolatban:

- **kép:** (Flüsser fogalomhasználatával élve) „jelentésteli felület”
- **dokumentum:** tartalmi jegyek alapján egy adott korról tudósító kép
- **forrás:** forráskritikával ellátott dokumentum, amelyet felvértünk bizonyító erejű megállapításokkal a történelem, az adott kor vonatkozásában. Pontos adatolással (tartalmi és formai leírással), a fénykép hordozott tartalmára vonatkozó releváns más dokumentumok, vagy dokumentumtípusok információival kiegészített, és ezáltal igazolt tartalommal és fizikai valósággal rendelkező – azaz eredetinek tekintett – kép
  - A fotó eredeti, keletkezési, használati jellemzői különböző szinteken maradhatnak meg az utókor számára, ezek alapján egy fénykép lehet:
    - dokumentált, feliratozott, leírással ellátott, úgy, hogy ez az információ erősen, markánsan tapad hozzá,
    - az őt kísérő információkkal, adatokkal csak laza kapcsolatban álló,
    - lappangó, felfedezésre, megtalálásra váró, amelynek létezéséről más forrásokból – visszaemlékezésekből, katalógusokból, másodlagos dokumentumokból, leírásokból, szóbeli információkból – tudunk.
  - Maga a forráskritika, a fotó újraélesztése, „agnoszkalása” legtöbbször nem problémamentes folyamat. Tartalmi elemzése, meghatározása mellett vizsgálnunk kell a fénykép megjelenését, anyagát, vélhető funkcióját, keletkezésének körülményeit, életének állomásait, helyszíneit, ha voltak, akkor tulajdonosainak viszonyulásait. Sok esetben elkerülhetetlen a másodlagos források felkutatása, a hasonlóakkal való összevetése.
- **műtárgy:** egyedisége alapján megkülönböztetett, a tárgyak sokaságából kiemelkedő, esetleg punktummal rendelkező, vagy művészeti értékkel bíró, érték szempontjából, hordozott információi alapján – vélhetően, vagy bizonyosan – az általános közérdeklődés középpontjában álló fénykép
- **illusztráció:** más dokumentumokat tartalmi vonatkozásban kiegészítő fénykép
- **tapéta:** meghatározott cél nélküli használattal, jobb esetben hangulati aláfestésre szánt fénykép
- **adattári fotó:** olyan fénykép, amely vélhetően valamikor, valamilyen értékkel felvértézhető, de itt és most még nincs történeti értékű rátekintésünk. Kezelésük, nyilvántartásuk szekrénykataszter használatával megoldható,

- **database:** a photograph, which at a time can be given a certain value, but here and now we do not have an overview of historical value. Their handling, keeping in record can be done using a cabinet, they can be stored according to themes, thus there is little administration to do with them, but with this structure we can be oriented well in their content.

3. DIGITAL PICTURE

A photograph, be it a picture, a document or a work of art, has only one life. We must do our best to make it last as long as possible. According to our present knowledge, besides having the traditional photo and work of art protection, among the technical opportunities of our age one of the most suitable technique is digitalization.

In the process of digitalization, photographs become picture files with different extensions (TIFF, JPG, BMP). Where and how is this picture a "photograph"? Is it a photograph at all? What is the base? A floppy? A CD? A DVD? Where does it start, where does it finish? What is the size? What is the size of the file? One thing is certain: in its physical reality it is an unstable, floating something! It can be compared to the floated emulsion, used in one of the historical photo techniques, when the picture content floats on top of a liquid, on the tension of the surface, on a transparent tissue, like a slide; it is a "meaningful surface", rearranged, restructured, recoded, changing in its form of appearance, and with regard to its quantity, it can be freely multiplied.

The purposes of digitalization can be:

- archivation
- creation of a database: that is registration, research
- creating a reproduction for publication on the web or in press
- "restoration" of content, retouch
- digital circulation

Vital for digitalization:

- expert competence (in history of photography and informatics)
- conscious planning, optimization, scheduling, establishing archivation
- providing legal and physical security

tárolásuk tematikus, így kevés vele az adminisztráció, de struktúrájával tartalmilag könnyen eligazodhatunk köztük.

3. DIGITÁLIS KÉP

A fotográfiának – akár kép, dokumentum vagy műtárgy – csak egy élete van. Mindent el kell követnünk, hogy ez minél tovább tartson. Mai ismereteink alapján, a hagyományos fotó-műtárgyvédelem mellett, jelenkorunk technikai lehetőségei közül erre az egyik legalkalmasabb módszer a digitalizálás.

A digitalizálás során a fényképek különböző kiterjesztésű (TIFF, JPG, BMP) képfájlokká válnak. Hol és hogyan kép ez a „fénykép”? Fénykép ez egyáltalán? Mi a hordozója? Floppy? CD? DVD? Hol kezdődik, hol végződik? Mi a mérete? A fájl mérete? Egy biztos: fizikális valóságában labilis, lebegő valami ez! A történeti fotótechnikák egy részénél alkalmazott leúsztatott emulzióhoz – amikor egy folyadék tetején, a felület feszültségén egy átlátszó hártán lebeg a képi tartalom, mint egy diakép – hasonlítható, átrendezett, átstrukturált, átkódolt, megjelenési formájában változó, mennyiségét tekintve szabadon sokszorozható „jelentésteli felület”.

A digitalizálás céljai lehetnek:

- archiválás
- adatbázis létrehozása: azaz nyilvántartás, kutatás
- reprodukció készítése weben vagy nyomtatásban való publikációhoz
- tartalmi „restaurálás”, retusálás
- digitális forgalmazás

A digitalizáláshoz nélkülözhetetlen:

- szakmai kompetencia (fotótörténeti és informatikai)
- tudatos tervezés, optimalizálás, ütemezés, az archiválás kialakítása
- a jogi és fizikai biztonság megszervezése

Katalin Ángyán

THE PROCESS OF REMEMBRANCE AND REMINDING

1. MEMORY

Collective memory is the interpretation of the past, bringing the pictures of the old times into the present, the contents of which can no longer be verified, and this way they are closely connected to the creation of myths.

Functions:

- establishing common knowledge
- providing continuity within culture
- creating the feeling of belonging together
- defining the individual's place in the community
- forming identity

Communicative memory bears relation to the recent past, links three to four generations through personal relationships.

2. INTERVIEW TYPES

- **Structured interview** (eg. genealogical interview): given questions are put in a defined order, which corresponds to the questionnaire method.
- **Semi-structured interview:** preplanned questions are put, but we can diverge from the order.
- **Unstructured interview** (deep interview types: classical course of life interview, narrative interview): questions are asked which are suitable for the given situation.

Deep interview: the subject's individual knowledge is in the centre. Communicational skills and thorough preparation are needed on the side of the interviewer, an important part of which is the elaboration of a concept,

Ángyán Katalin

AZ EMLÉKEZÉS–EMLÉKEZTETÉS FOLYAMATA

1. EMLÉKEZET

A **kollektív emlékezet** a múlt interpretációja, amely a régmúlt képeit hozza a jelenbe, amelynek tartalmai nem igazolhatóak, és így szorosan kapcsolódik a mítoszok létrejöttéhez.

Funkciói:

- közös tudás kialakítása
- a kultúrán belüli folyamatosság biztosítása
- az összetartozás érzésének megteremtése
- az egyénnek a közösségen belüli elhelyezése
- identitásképzés

A **kommunikatív emlékezet** a közelmúltra vonatkozik, három-négy generációt kapcsol össze személyes kapcsolaton keresztül.

2. INTERJÚTÍPUSOK

- **Strukturált interjú** (pl. genealógiai interjú): adott kérdéseket meghatározott sorrendben teszünk fel, a kérdőíves módszernek felel meg.
- **Félig strukturált interjú:** előre tervezett kérdéseket teszünk fel, de a sorrendiségtől eltérhetünk.
- **Strukturálatlan interjú (mélyinterjú** típusok: klasszikus életút interjú, narratív interjú): az adott helyzethez igazodó kérdéseket teszünk fel.

A **mélyinterjú** középpontjában az alany individuális tudása áll. Az interjúkészítő részéről kommunikációs készséget és alapos felkészülést igényel, aminek fontos része egy koncepció – vezérfonal kidolgozása. Az interjú elkészítése hosszú ideig tart, szerencsés az interjúalany számára ismerős helyen

In the analysis of the text of the life story narration, the features of phrasing the self is important:

- the tone of narration, its changes
- it can be taken into parts, sequences, according to different aspects: the unit of breaking down can be a word, a sentence or a longer portion of a text, the aspect can be eg. placing the narrated event into time (past, present, future) or space, use of rhetorical elements.
- handling of time, narrative time: an ordering principle, which is different from linear, chronological time, in fact, it breaks it up (condensation, expansion)
- use of grammatical structures, tenses, modes of verbs
- normative utterances, narrative, evaluative parts
- special features of depicting traumatic events (crisis of private life, becoming unemployed emigration, war)
- omissions, keeping back information;
- changes of perspectives (active, observing)
- differences of female – male narration
- describing relationships and their changes

Az élettörténeti elbeszélés szövegének elemzésében fontosak az én megfogalmazásának jellegzetességei:

- az elbeszélés hangneme, annak változásai
- különféle szempontok szerint részekre, szekvenciákra bontható: a bontás egysége lehet a szó, a mondat vagy hosszabb szövegrész, szempontja pedig pl. az elbeszélte esemény időben (múlt, jelen, jövő), térben való elhelyezése, a retorikai elemek használata
- időkezelés, narratív idő: a lineáris, kronologikus időtől eltérő, azt széttörő rendezési elv (tömörítés, széthúzás)
- nyelvtani szerkezetek, igeidők, igemódok használata
- normatív kijelentések, elbeszélő, értékelő részek
- traumatikus élmények megjelenítésének sajátosságai (magánéleti válság, munkanélkülivé válás, emigráció, háború)
- kihagyások, elhallgatások;
- perspektíva váltások (cselekvő, megfigyelő)
- a női – férfi elbeszélés különbségei
- kapcsolatok és azok változásainak megjelenítése

Katalin Ángyán

SOURCES OF GENEALOGICAL RESEARCH Methodological reference

The present summary has been created without claiming to be complex, it wishes to give a draft overlook on the topic, thus it covers neither all the potential scopes of source types, nor the diversity of the aspects of procession.

1. SOURCE

Certain pieces of bequeathed properties to be examined have long been lying wrapped up in newspaper, or in boxes at the bottom of old cupboards as everyday items of their owner's environment and culture. On the researcher's request, he removes these objects from their original surroundings, places items together which used to be far from each other, supposes connection between objects of different qualities, or, e.g. puts up a chronological order among letters coming from many different places, thus creating source for research out of accessories of family remembrance.

2. TYPES OF MOST COMMON SOURCES

Written documents:

- Usually a **document issued by some authority**, which contains the individual's classification, identification according to an objective category:
  - **registration and other certificates:** show the person's most exact data (sex, place and time of birth, religion, integrity, the same data of the parents, grandparents).
  - **certificates of education:** about the person's schools, when, where and what kind of schools he attended, what results he achieved.
  - **documents of nominations, promotions, pay-roll, savings book:** based on these documents, we can draw conclusions on the person's or family's income conditions.

Ángyán Katalin

A CSALÁDTÖRTÉNETI KUTATÁS FORRÁSAI Módszertani segédlet

Az itt szereplő összegzés a teljesség igénye nélkül készült, a téma vázlatos áttekintését kívánja nyújtani, ennél fogva nem fedi le sem a források típusainak minden lehetséges körét, sem a feldolgozás szempontjainak sokféleségét.

1. FORRÁS

A vizsgálandó hagyatékok egyes darabjai hosszú ideig papírdobozokba, újságpapírokba csomagolva feküdtek régi szekrények alján, tulajdonosaik környezetének, kultúrájának mindennapi részeként. A kutató érdeklődése kiszakítja ezeket a tárgyakat eredeti környezetükből, egymástól addig távol lévő dolgokat helyez egymás mellé, más és más minőségű dolgok között összefüggést tételez, vagy például egy halomnyi eltérő helyről származó levelet időrendileg rendszerez, tehát a családi emlékezet kellékeit kutatási forrássá avatja.

2. A LEGGYAKRABBAN FELLEHETŐ FORRÁSOK TÍPUSAI

Írott dokumentumok:

- Általában valamely **hatóság által kibocsátott okirat**, mely az egyén valamely objektív kategória szerinti besorolását, azonosítását tartalmazza:
  - **anyakönyvi kivonatok, igazolványok:** az egyénre vonatkozó legegzenek adatokkal (nem, születési idő, hely, vallás, törvényes-törvénytelen, szülők, nagyszülők ugyanezen adatai) szolgálnak.
  - **bizonyítványok:** arról szólnak, hogy ki, mikor, hol, milyen iskolát végzett, milyen eredménnyel.
  - **kinevezések, fizetési besorolások, takaréktettkönyvek:** ezen dokumentumok alapján következtethetünk a család, az egyén jövedelmi viszonyaira.

• **Written documents representing different levels of interpretation:** documents of uncountably diverse origin belong here, which all carry valuable information, and which indicate their creator's scale of values and way of thinking:

- **private letters:** talk in a private letter is always the narration of something, some kind of reconstruction, interpretation of an event that happened earlier, which narration corresponds to certain narrative criteria; all texts are created with the claim of being formed and can be analysed accordingly. It is always important who is talking and who he is talking to. Behind the sources there is the author, the individual, as he defines his own status in the different situations.
- **diaries, autobiographies:** it is a genre in which social reference appears powerfully. Its author means to write to the public as a matter of course, in which he wants to convey an acceptable self-image of himself. Among the written sources this is the most personal form.
- **expenditure booklets:** let us know a lot about their creator's system of habits, the range of his education.
- **last wills, mourning-cards:** especially the ones from the end of the 19th century, beginning of the 20th century inform about the community's scale of values, the individual's place in the community, his web of relatives.
- **telegraphs contracts**

Visual documents:

- private photo (photo from a photographer's studio, amateur photo)
- painting, other piece of art, etc.

Object sources:

- articles for personal use
- clothes, accessories
- pieces of furniture, tablecloths, etc.

Personal narrations: based on oral presentations, speeches, recollections of people involved in the research, eg. narration of a life story, genealogical interview (see: József Kotics's lecture).

• Különböző **interpretációs szinteket képviselő írott dokumentumok** amelyekhez szinte felsorolhatatlanul sokféle, értékes információt hordozó dokumentum tartozik, melyek utalnak létrehozóik értékrendjére, gondolkodásmódjára:

- **magánlevelek:** a privát levélbeli beszéd mindig valaminek az elbeszélése, egy korábban történt esemény valamilyen rekonstrukciója, interpretációja, mely elbeszélés megfelel bizonyos narratív kritériumoknak, minden szöveg a megformáltság igényével jött létre, és annak megfelelően elemezhető. Mindig fontos, hogy ki beszél, és kihez beszél. A források mögött mindig ott van a szerző, az egyes ember, ahogy különböző szituációkban meghatározza saját pozícióját.
- **naplók, önéletrészek:** olyan műfaj, amelyben erőteljesen megjelenik a társadalmi referencia. Szerzője írását eleve a nyilvánosság számára szánja, melyben egy elfogadható én-képet kíván magáról közölni. Az írott források közül ez a legszemélyesebb forma.
- **kiadási könyvek:** sokat elárulnak létrehozójuk habitusáról, műveltségének köréről.
- **végrendeletek, gyászjelentések:** különösen a 19. század végéről, 20. század elejéről származók informálnak a közösség értékrendjéről, az egyén közösségen belül elfoglalt helyéről, rokoni hálójáról.
- **táviratok, szerződések**

Vizuális dokumentumok:

- privát fotó (műtermi fotó, amatőr fotó)
- festmény, egyéb műalkotás stb.

Tárgyi források:

- használati eszközök
- ruhák, öltözködési kellékek
- bútorok, asztalneműk stb.

Személyes elbeszélések: a kutatásba vont személyek szóbeli megnyilatkozásai, elmondásai visszaemlékezések alapján, pl. élettörténeti elbeszélés, genealógiai interjú (lásd: Kotics József előadása).

3. POSSIBLE PRINCIPLES OF ARRANGING SOURCES

- **classifying according to type:** eg. different certificates, private letters, photos, etc.
- **chronological ordering:** ordering the sources according to their dates of origin
- **adjusting to a thematic axis:** ordering information delivered by the sources to notions, eg. scale of values, way of thinking, habits, connections, systems of relations
- **the order of discovery:** what we find, in what environment: location, way of storage, context

4. STEPS OF PROCESSING SOURCES

- **identification – interpretation – creating the theory**
- **source – orientation in special literature – source**, then teh same again.

In the process of work it is useful to follow the spiral theory, where the individual events, notions emerge again and again at the different levels of analysis. The method of comparison can be used effectively: viewing a person or a family in different periods of time, or comparing it to cases of another similar layer of society.

SOME KEY NOTIONS FOR GETTING TO, INTERPRETING THE INFORMATION CONTENT OF SOURCES:

events-history of events, chronology, changes, locations, activities, material environment, material existence, relations between people, relations of dependence, status within a society, role, identity, habits, mentality, relation of picture and text, modes of self-interpretation (in written text and in picture), individuality, attitude towards collective values, ambitions, symbolic, philosophical contents, dimensions of effects on the researcher (emotional, cognitive), realizations, creating new connections, phrasing new questions.

Seemingly unimportant details must be given due attention. Let's not forget: "Insignificant facts can contribute to great things, because we badger them with questions on those" (Clifford Geertz)

3. A FORRÁSOK RENDEZÉSÉNEK LEHETSÉGES ELVEI

- **típus szerinti besorolás:** pl. bizonyítványok, magánlevelek, fotók stb.
- **kronológiai rendezés:** a források keletkezési idő szerinti besorolása
- **tematikus tengelyhez való igazítás:** a források által közvetített információk fogalmakhoz rendelése, pl. értékrend, gondolkodásmód, habitus, kapcsolatok, viszonyrendszerek
- **a felfedezés rendje:** mit, milyen környezetben lelünk fel: helyszín, tárolás módja, kontextus

4. A FORRÁSOK FELDOLGOZÁSÁNAK MENETE

- **azonosítás – értelmezés – elméletalkotás**
- **forrás – szakirodalmi tájékozódás – forrás**, majd ugyanez újra.

A munka folyamatában hasznos, ha a spirál elvét követjük, ahol az egyes események, fogalmak az elemzés különböző szintjein újra- és újra előkerülnek. Hatékonyan használható az összehasonlítás módszere: egy személy, család különböző idő intervallumokban való szemlélete, vagy más hasonló társadalmi réteg eseteivel való összehasonlítása.

NÉHÁNY KULCSFOGALOM A FORRÁSOK INFORMÁCIÓTARTALMAI-NAK KIBONTÁSÁHOZ, ÉRTELMEZÉSÉHEZ:

események-eseménytörténet, kronológia, változások, helyszínek, tevékenységek, tárgyi környezet, anyagi lét, személyek közti kapcsolatok, függőségi viszonyok, közösségen belüli státus, szerep, identitás, habitus, mentalitás, kép és szöveg viszonya, az önmegfogalmazás módozatai (írott szövegben és képen), individualitás, kollektív értékekhez való viszony, törekvések, szimbolikus, filozofikus tartalmak, kutatóra gyakorolt hatások dimenziói (emocionális, kognitív), felismerések, új összefüggések megteremtése, új kérdések megfogalmazása.

Figyeljünk oda a lényegtelenek látszó részletekre. Ne feledjük: „Jelentéktelen tények nagy dolgokhoz szólhatnak hozzá, mert arról faggatjuk őket.” (Clifford Geertz)

Orsolya Danó

ASPECTS OF DESCRIBING PHOTOGRAPHS

1. IDENTIFICATION

Record identification: individual identification for each photo description (datasheet)

- the simplest: initials and number, eg. KJ00001
- when numbering pictures, it is advisable to consider the number of photographs to be handled to avoid renumbering, which might become necessary

File name: the identification of the digitalized picture

Original identification: if someone has already worked on the collection or if the original owner/photographer has already marked the individual pictures some way.

2. FORMAT DESCRIPTION

Size: in centimetres or millimetres, it is essential to be consistent in usage

Accessory elements: elements belonging to individual pictures: mat, frame, cardboard, pressed flowers stuck on, attached train ticket, etc.; it is sensible to notify if the picture is in an album

Dedication (inscriptions, notes): versos, inscriptions and notes on the picture

Colour: black and white/colour

Bearer: the material serving as the bearer of the picture, eg. paper picture, film, slide, etc.

Danó Orsolya

FÉNYKÉPEK LEÍRÁSÁNAK SZEMPONTJAI

1. AZONOSÍTHATÓSÁG

Rekordazonosító: minden képleíráshoz (adatlaphoz) tartozó egyedi azonosító

- a legegyszerűbb: monogram és szám pl. KJ00001
- a számozásnál célszerű áttekinteni a feldolgozni kívánt képek mennyiségét, az esetlegesen szükségessé váló átszámozást elkerülendő

Fájlnév: a digitalizált kép azonosítója

Eredeti azonosító: abban az esetben, ha már egyszer valaki feldolgozta a gyűjteményt, illetve, ha az eredeti tulajdonos/szerző korábban már jelölte valamilyen módon az egyes képeket

2. FORMAI LEÍRÁS

Méret: centiméterben vagy milliméterben, a lényeg, hogy következetesen alkalmazzuk

Kiegészítő elemek: az egyes fényképekhez tartozó elemek: paszpartu, keret, kartonlap, ráragasztott préselt virág, mellékelt vonatjegy stb.; itt célszerű megjegyezni, ha a fénykép albumban található

Dedikáció (feliratok, megjegyzések): a képtárgyon lévő verzók, feliratok, megjegyzések

Színesség: ff/színes

Hordozó: a kép hordozójául szolgáló anyag pl. papírkép, negatív, dia stb.

Condition: categories applied by museums, but which are rather subjective perfect / to be conserved /to be restored/ irrecoverable

3. CONTENT DESCRIPTION

The person taking the photograph

Thematic code/category

Title of series: if a picture is the member of a series

Number: if a picture is the member of a series, and it is important what its number is; it is also important to note the number of the pictures in an album: 2/4 (fourth picture on the second page)

Title: the title of the photo

Subject heading: when defining picture contents, it is important to follow a consistent formal order, that is, to use

- substantive (noun, perhaps adjective or numeral) form: eg. *wedding, eating, friendship, young,*
- form without suffixes, endings,
- singular form.

Genre: the most controversial and debated element of describing photographs, but which is still needed from the point of view of searching for them. The genre identifications traditionally used for describing photos are identical with the genres used for paintings.

Family pictures can be divided into the following greater groups according to their content:

- portrait, group picture: showing men
- landscape, picture of a city, of a street, of a building, or interior
- snapshot, report
- still life, photo of an object

Állapot: múzeumi kategóriák, amelyek azonban meglehetősen szubjektívek hibátlan / konzerválandó /restaurálandó / menthetetlen

3. TARTALMI LEÍRÁS

A felvétel készítője

Tematikus kód/kategória

Sorozatszám: ha egy fénykép egy képsorozat tagja

Sorszám: ha a kép egy sorozat tagja, és fontos, hogy annak hányadik tagja, itt érdemes megemlíteni az albumban szereplő képek sorszámát is: 2/4 (az album 2. oldalán a 4. kép)

Cím: a fotó címe

Tárgyszavak: fontos, hogy a képi tartalmak meghatározásánál egységes formai rendet kövessünk, azaz használjunk

- névszói (főnévi, esetleg melléknévi vagy számnévi) formát: pl. *esküvő, evés, barátság, fiatal,*
- toldalék nélküli, ragozatlan formát,
- egyes számú alakot.

Műfaj: a fényképek leírásának legellentmondásosabb, leginkább vitatott eleme, amelyre azonban a keresés szempontjából szükségünk van. A fényképek leírásánál használt műfaji meghatározások hagyományosan a festészeti műfajok megfelelői.

A családi fényképek tartalom szerint a következő nagyobb csoportokba oszthatók:

- portré, csoportkép: emberábrázolás
- tájkép, városkép, utcakép, épületkép, enteriőr
- pillanatkép (snapshot), riport
- csendélet, tárgyfotó

Genres of pictures can be distinguished according to whether they refer to their content or usage (eg. we use the picture as an advertisement, illustration, or ID photo). Information, which refers to usage, has to be shown only if the significance and value of the picture for the family is determined predominantly by its usage.

Time of taking the photo: precise, calculated times: 1965, about 1965, between 1960–1965, 1960s

Place of taking the photo: country / county (except Budapest) / town (settlement) / street

The purpose and circumstances of taking the photo: if it is surely definable, eg. during trips, family reunions, celebrations

Stories, anecdotes related to the photo: the comment of the person taking the photo or stories stored in family memories

Related person: person/people in the picture

Related institute: institutes that can be related to the people in the picture

Related event 1: personal/family event that can be related to the picture

Related event 2: historical event that can be related to the picture

Researcher's note: the most subjective part of the photo description.

To use Roland Barthes's notions, '*studium*' – which means our knowledge about the photos –, as well as the '*punctum*', the moment taken by chance, the possibility of fixing unexpected picture element(s), which touch the viewer and thus make a unique connection between the viewer and the photograph. (Roland Barthes: *Lightroom*. Budapest, Európa, 1985)

Megkülönböztetjük a képek műfaját aszerint, hogy tartalmukra vagy használatukra (pl. reklámként, illusztrációként, igazolványképként használjuk-e a képet) vonatkoznak-e. A képhasználatra vonatkozó információt csak abban az esetben érdemes feltüntetni, ha a kép jelentőségét, családon belüli értékét elsősorban a használata határozza meg.

A fotó készítésének ideje: pontos, kalkulált időpontok: 1965, 1965 k., 1960–1965 között, 1960-as évek

A fotó készítésének helye: ország / megye (Budapest kivételével) / helység / utca

A fotó készítésének célja, körülményei: ha biztosan meghatározható, pl. utazások, családi összejövetelek, ünnepek alkalmával

A fotóhoz kapcsolódó történetek, anekdoták: a fotót készítő kommentárja vagy a családi emlékezetben megőrzött történetek

Kapcsolódó személy: a fotón szereplő személyek

Kapcsolódó intézmény: a fotón láthatókhöz köthető intézmények

Kapcsolódó esemény1: a fotón látottakhoz kapcsolódó személyes/családi esemény

Kapcsolódó esemény2: a fotón látottakhoz kapcsolódó történelmi esemény

Kutatói megjegyzés: a fotóleírás legszubsjektívebb része. Roland Barthes fogalmait használva a *studium* – ami a fotókról való ismereteinket jelenti – mellett jelenlévő *punctum*, a képen megörökített véletlen, váratlan képi elem(ek) rögzítésének lehetősége, amelyek megérintik, és ezáltal egyedi kapcsolatot teremt(enek) a néző és a kép között. (Roland Barthes: *Világoskamra*. Budapest, Európa, 1985)

4. COPYRIGHT

The copyright owner

legal problems that might appear:

Legal protection of personal rights

- right to one's own portrait and voice recording:
  - people in the photos
  - interviewees
- right to one's own intellectual product:
  - the researcher describing the photos
  - interviewer

The researcher describing the photos and the interviewer are entitled to the copyright.

Personal rights

- good reputation: its defence against defamation
- own portrait / voice recording:
  - protection against free usage, that is the assent of the person in question (except public figures) is needed
  - protection against improper use

Copyrights

- give general and positive protection from the moment of the birth of the work
- valid for work derived from individual intellectual activity
  - personal rights are inalienable
  - rights concerning possessions are transferable
- period of protection: in the life of the author and 70 years after his death, under the conditions stated in the utilization contract

Range of free utilization

- in teaching at schools or for the purpose of scientific education
- for private purposes
  - with compulsory notification of source

4. COPYRIGHT

Jogtulajdonos személy

felmerülő jogi problémák:

Személyiségvédelem

- saját képmáshoz és hangfelvételhez való jog:
  - fotókon szereplő személyek
  - interjúalanyok
- saját szellemi alkotáshoz való jog:
  - a fotók leírását végző kutató
  - interjúkészítő

Szerzői jogi védelem illeti a fotók leírását végző kutatót, illetve az interjúkészítőt.

Személyiségi jogosultságok

- jó hírnév: védelme becsületsértéssel szemben
- saját képmás / hangfelvétel:
  - védelem a szabad felhasználással szemben, azaz közszereplők kivételével az érintett hozzájárulása szükséges
  - védelem a rendeltetéstől eltérő használattal szemben

Szerzői jogok

- általános és pozitív védelmet nyújt a mű születésének pillanatától
- önálló szellemi tevékenységekből származó alkotásokra érvényes
  - a személyhez fűződő jogok elidegeníthetetlenek
  - a vagyoni jogok átruházhatók
- védelmi idő: a szerző életében és a halálát követő 70 évben
- felhasználási szerződésben rögzített feltételekkel

Szabad felhasználás köre

- iskolai oktatásban vagy tudományos ismeretterjesztés céljára
- magáncélra
- kötelező forrásmegjelöléssel

Andrea de Polo

COLLECTION MANAGEMENT

Materials in the collection, as well as all incoming materials, should be screened systematically during the inventory and appraisal steps in order to identify items with special preservation problems that require conservation treatment or stabilization until treatment can be obtained. Such actions may include protective boxing or stiff card supports underneath brittle or broken photographs.

The main problems to look for are:

- inherent problems affecting the structure of the print, such as extreme fragility, flaking binder layers, or other physical damage;
- external problems, such as active mold, insect infestation, or the use of inappropriate pressure-sensitive tape or rubber cement adhesives.

Comprehensive collection management includes proper maintenance of and storage for the collection. Protective housings can minimize handling damage and wear and tear. A proper storage environment is the best defense against deterioration, since photographic processes are affected by harmful chemical gases, high temperature, and improper relative humidity levels.

• Relative Humidity and Temperature

High temperature speeds up the rate of deterioration. The higher the temperature, the faster a photograph deteriorates, especially at high RH levels. High humidity and temperature, combined with the damaging effects of air pollution, are especially damaging and cause silver images to oxidize and color dyes to shift and fade.

• Air Pollution

Oxidant gases cause photographic images to fade by chemically interacting with the silver image material. Environmental fumes can be especially

Andrea de Polo

GYŰJTEMÉNYKEZELÉS

A gyűjteményben lévő, valamint a beérkező anyagokat rendszeresen ellenőrizni kell a leltározás és a feldolgozás közben, hogy kiszűrjük azokat a darabokat, amelyek a konzerválást megelőzően kezelésre vagy állapotuk stabilizációjára szorulnak. A képeket ilyen esetekben védő dobozba teszük, a töredezett vagy megtört képek alá kemény kartont helyezünk.

A következő fő problémákra figyeljünk:

- a kép szerkezetét érintő belső problémák, például meggyengült szerkezet, pehelyszerűen felváló, töredezett kötőrétegek, vagy más fizikai károsodás;
- külső problémák, úgymint aktív penész, rovarok okozta fertőzés, nem megfelelő ragasztószalag vagy gumis ragasztó nyomai.

Az átfogó gyűjteménykezeléshez hozzátartozik a gyűjtemény megfelelő karbantartása és tárolása. A védő tárolóeszközök minimálisra csökkenthetik az anyag mozgatásával járó sérüléseket. A megfelelő tárolási környezet a legjobb védelem az állapot romlása ellen, mivel a különféle eljárással készült fotográfiákat káros vegyi anyagok gázai, a magas hőmérséklet és a nem megfelelő relatív páratartalom is befolyásolhatják.

• Relatív páratartalom és hőmérséklet

A magas hőmérséklet felgyorsítja az állapotromlás folyamatát. Minél magasabb a hőmérséklet, a fénykép annál gyorsabban károsodik, különösen magas relatív páratartalom esetében. A magas páratartalom és hőmérséklet, a levegő szennyeződés károsító hatásaival együtt különösen az ezüst képeket oxidálják, ami a színek elváltozását és fakulását okozza.

• Levegőszennyeződés

Az oxidáló gázoktól a fényképek elhalványodnak, mert kémiai reakcióba lépnek a képek ezüst anyagával. A környezetben megtalálható gázok különösen károsak a fényképekre nézve, még kis mennyiségben is. A fényképek közelében található kezeletlen fából, festékekből, lakkokból, rossz minőségű papír

damaging to photographic images even in small quantities. Peroxides from untreated wood, paints, and varnishes; poor quality paper or plastic products in close proximity to photos; and the fumes from common cleaning solvents can cause images to oxidize and fade.

• Light

Well-processed black-and-white silver gelatin prints and negatives are essentially stable to moderate amounts of light. Historic photographs and color photographs should be kept at lower light levels than modern black-and-white photographs. Levels for historic and color photographs should be in the range of 3–10 footcandles (30–100 LUX).

• Storage systems and enclosures

Proper storage for photographic materials is an important preventive measure that stabilizes delicate or fragile materials and provides basic care for all materials in the collection.

• **Prints, negatives, and slides** can be damaged by enclosures that are poorly designed or are made of inferior materials. Acidic chemical agents from poor quality materials can migrate to photographs and destroy the images they were meant to protect.

• Intact **glass plates** may be stored individually, in seamed or seamless paper enclosures. The plates should then be arranged vertically on their long edges in document storage boxes, which can then be stored on open shelving or in cabinets. Seamless sleeves are best for low-use negatives, such as those that have been retired from darkroom use.

• **Albums, scrapbooks, and mounted photographs:** historical print mountings were often made of acidic, unstable materials. Many over-the-counter adhesives used to mount photographs into albums and scrapbooks are acidic and will eventually discolor, become brittle, and damage materials.

vagy műanyag termékekből származó peroxidok, és az általánosan használt tisztítószerekből származó gázok szintén a fényképek oxidálódását és elhalványodását idézhetik elő.

• Fény

A jól kidolgozott fekete-fehér ezüstszelatin papírképek és negatívok alapvetően jól tűrik a mérsékelt mennyiségű fényt. A történeti eljárással készült, illetve a színes képeket kevesebb fény érheti, mint a modern fekete-fehér képeket. A történeti és színes fényképeket 30–100 LUX fényerősségű tartományban kell tárolnunk.

• Tárolás

A fényképek megfelelő tárolása fontos megelőzési módszer, amely stabilizálja a finom, törékeny anyagokat és alapvető védelmet biztosít a gyűjtemény számára.

• **A papírképek, negatívok és diák** megsérülhetnek, ha gyenge anyagú, és rosszul kialakított tároló alkalmatlanságba kerülnek. Az ilyen tárolóanyagokból származó savas vegyi anyagok kerülhetnek a fényképekre, tönkretéve a képeket, ahelyett, hogy megvédenék őket.

• Az **ép üveglemezeket** külön kell tárolni, varrott vagy hajtogatott papír tárolókban, mappákban. A lemezeket a hosszabb oldalukra állítva dokumentumtároló dobozokba helyezzük. A dobozok nyitott polcokon vagy tároló szekrényekben tarthatók. A ritkán használt negatívok tárolására varrás nélküli tasakok a legalkalmasabbak.

• **Albumok, paszpartuzott fényképek** esetében figyelniük kell, hogy a történeti eljárással készült képekhez használt papírkeretekhez, kartonokhoz gyakran savas anyagokat használtak. Sok készen kapható ragasztóanyag, amivel a fényképek albumokba rögzíthetők, savas, idővel elszíneződik, megkeményedik és ezáltal veszélyezteti a fényképeket.

István Broczky

DIGITALIZATION OF PHOTOGRAPHS

Tools of scanning:

- computer, monitor,
- scanners (the tools of digitalization),
- softwares used when scanning (+ OCR – optical character recognizer, as possible scanning mode).

The object of scanning is the base (medium): photograph, negative, slide.

The subject of scanning is human workforce. It must be regarded as the most expensive, that is, the base is only scanned once, quickly and well (in accordance with the purposes of scanning – digitalizing).

1. TOOLS

The computer and the monitor: the choice of the computer is the question of a technical – economical compromise.

Technical parameters to be considered:

- processor performance, size of memory, size of hard disc (winchester),
- archivation tool (the possibility of connecting an optical DVD, CD, etc. burner, or external hard disc),
- an important point of view of the monitor choice is that it should be suitable for colour fidelity calibration

SCANNER:

• according to **interface**:

- SCSI: the earliest, but still existing interface mode, it requires a relatively expensive controller, it is used with semi-professional, professional tools;
- Connecting to parallel port: inexpensive (does not require a controller) it appeared with amateur tools, still before the spread of the common USB surface;

Broczky István

FÉNYKÉPEK DIGITALIZÁLÁSA

A szkennelés eszközei:

- számítógép, monitor,
- szkennerek (a digitalizálás eszközei),
- szkenneléskor használatos szoftverek (+ OCR – optikai karakterfelismerő, mint lehetséges szkennelési mód).

A szkennelés tárgya az adathordozó: fotó, negatív, diaposzítív.

Az adathordozót egyszer szkenneljük, gyorsan és jól (a szkennelés-digitalizálás céljainak megfelelően).

1. ESZKÖZÖK

A számítógép és a monitor: a számítógép kiválasztása műszaki-gazdasági kompromisszum kérdése.

Műszaki paraméterek, amelyeket figyelembe kell venni:

- processzorjeljesítmény, memóriaméret, merevlemez (winchester) mérete,
- archiváló eszköz (optikai DVD, CD, stb. író, vagy külső merevlemez csatlakoztatásának lehetősége),
- a monitor kiválasztásának fontos szempontja, hogy színhűség tekintetében kalibrálható legyen.

SZKENNER:

• **csatlakozófelület** szerint:

- SCSI: a legkorábbi, de ma is létező csatlakozási mód, viszonylag drága vezérlőkártyát igényel, félprofesszionális, professzionális eszközöknél alkalmazzák;
- párhuzamos portra csatlakozó: olcsó (vezérlőkártyát nem igényel) amatőr eszközöknél jelent meg, az USB felület elterjedése előtt;

- USB: today it is the most common, inexpensiveness is a characteristic – connected to either the regular desktop computer or to the notebook. The technical-optical parameters of USB interface scanners are gradually becoming better and better.
  - Firewire – IEEE1394: professional interface mode, used first of all for digital videos but they occur with scanners too.
- According to **forming**:
    - hand-operated scanner: inferior quality, very inexpensive, falling prices of better devices stopped its presence at the market;
    - flat scanner: might be a traditional one, this is the most widespread variant, it is made with all the abovementioned interfaces; or with a moving desk (flatbed drum scanner – where the glass pane moves in front of the fixed optics), this accomplishment is made almost exclusively with SCSI interface;
    - scanner for slides or films, only for scanning negatives or slides (positives);
    - combinations of the above;
    - drum scanner: used in printing presses
  - **their parameters**:
    - **sizes**: the size of the surface to be scanned, A/4 is the most common, there are bigger scanners too; if you happen to have one in your proximity, it may come handy. Slide- and film scanners and the combined scanner, which can scan a film as well, can be made to scan only a 16mm film, but there are others which can scan a 60mm film or a flat film too.
    - **resolution**: optical resolution is an important parameter. There are procedures improving resolution with a software, but they do not indeed improve the quality of the picture.
    - **density**: in case of digital devices, with the scanners a density value is given. This means the maximum difference in lightness the scanner still can recognize (that is, how much it can detect details in the darkest/lightest elements of the picture). With film scanners this should reasonably mean 4, or a higher value, which is considered high, for the potential range of hues of transparent base photo materials (films) can be multiple of that of the ones with reflexion bases (e.g. photo papers).

- USB: ma a legelterjedtebb, jellemzője az olcsóság – vezérlőkártyát ez a csatlakoztatási mód sem igényel – és a könnyű csatlakoztathatóság akár asztali számítógéphez akár notebookhoz. Az USB csatlakozófelületű szkennerek műszaki-optikai paraméterei folyamatosan javulnak.
  - Firewire – IEEE1394: professzionális csatlakozási mód, elsősorban a digitális videózásban használják, de előfordul szkennereknél is.
- **kialakítás** szerint:
    - kézi szkennerek: gyenge minőség, nagyon olcsó, a jobb eszközök árának csökkenése megszüntette piaci jelenlétét;
    - síkszkennerek: lehet hagyományos, ez a legelterjedtebb kivitel, gyártják az összes előbb említett csatlakozófelülettel; vagy mozgó asztalos (síkágyas dobszkennerek – ahol az üveglap mozog az álló optika előtt), ez a kivitel szinte kizárólag SCSI csatlakozófelülettel készül;
    - dia- vagy filmszkennerek, csak negatívak vagy dia-pozitívak szkennelésére;
    - fentiek kombinációi;
    - dobszkennerek: nyomdászatban használatos
  - **paramétereik**:
    - **méretek**: a szkennelhető felület mérete, legelterjedtebb az A/4, léteznek nagyobb szkennerek is, ha közelünkben előfordul ilyen, hasznunkra lehet. A dia-, illetve filmszkennerek és a kombinált szkennerek, amelyek filmet is szkennelni képesek, készülhetnek úgy, hogy csak keskenyfilm szkennelhető vele, de olyanok is léteznek, amelyekkel 60 milliméteres filmet vagy síkfilmet is szkennelhetünk.
    - **felbontás**: az optikai felbontás a fontos paraméter. Léteznek szoftveres felbontás-javító eljárások, de ezek nem javítanak a valódi képminőségen.
    - **denzitás**: a digitális eszközök esetében a szkennereknél adnak meg denzitás értéket. Ez itt azt jelenti, hogy mi az a maximális világosságkülönbség amit a szkennerek még felismerni képesek (vagyis, hogy mennyire lát még részleteket a legsötétebb/világosabb képelemekben). Filmszkennereknél ez manapság a magasnak számító, 4-es vagy ennél magasabb értéket célszerű, hogy jelentsen tekintve, hogy a transzparens hordozójú fotóanyagok (filmek) potenciális árnyalatterjedelme a többszöröse a reflexió hordozójúakénak (fotópapírok például). Értékét csak

This value is only given in case of better quality scanners. For scanning photographs, if you have the opportunity, you should choose the scanner with at least density value 3.

- **speed:** it influences the time of copying greatly. For continuous scanning choose the higher speed tool.
- **scanner-accessories:** film-negative covers, masks etc. Most of all they are used with some kind of combined scanner. In case of scanning a document that can be taken apart for pages work can be significantly quickened by the use of an automatic page feeder.

softwares:

The most important hardware specific software of the scanner is the so-called TWAIN-module. It is so to say "imbedded" in the menu of our point graphic (point-map-graphic, bitmap graphic) picture handling and processing program, and from there it makes it possible to operate the scanner. As to how much scanners are provided with softwares, it varies. The TWAIN-module can be found with each type, you may meet some limited knowledge photo management program, or perhaps OCR (optical character recognition) program too.

• Most common photo management programs:

Adobe Photoshop, Corel-paint, Paint Shop Pro – for these programs you pay a fee for, besides them, there are free programs, which can be used quite well: Gimp (originally from the linux environment), Irfanview, XNview, Photofiltre, etc. You can try out and experiment with free programs as you like, you can even find ones among them in Hungarian language.

- **Optical character recognition programs:** Omnipage (earlier Recognita), Abby FineReader, Textbridge, etc.

formats, conversions:

During our work we should only use commonly spread formats.

There are uncompressed formats: the TIFF format is the most usual; and compressed ones, the most common being the JPG format. These can be reliably handled and converted by free image handling programs. Scanning should always be done with an uncompressed format, just like safety storing of the digitalized material. If the purpose of scanning is publication on the web, which means only compressed image files are needed, the "master copy" should be stored in an uncompressed format.

jobb szkennerek esetén adják meg. Fényképek szkennelésére – ha lehetőségünk nyílik rá – válasszunk legalább 3-as denzitású szkennert.

- **sebesség:** a feldolgozás időtartamát nagyban befolyásolja. Folyamatos szkennelési munkához nagyobb sebességű eszközt használjunk.
- **szkenner-kiegészítők:** film-negatív feltétek, maszkok stb. Ezek elsősorban valamilyen kombinált szkennerek esetén használatosak. Lapokra bontható dokumentum szkennelése esetén a munkát jelentősen gyorsítja az automatikus lapadagoló használata.

szoftverek:

A szkennerek legfontosabb hardver-specifikus szoftvere az ún. TWAIN-modul. Ez mintegy „beépül” a pontgrafikus (pont-térkép-grafikus, bitmap grafikus) képfeldolgozó programunk menüjébe, és onnan lehetővé teszi a szkennerek kezelését. A szkennerek szoftver-ellátottsága változó. TWAIN-modul valamennyi típusnál megtalálható, előfordulhat még valamilyen csökkentett tudású képfeldolgozó program, esetleg OCR (optikai karakterfelismerő) program is.

• A legelterjedtebb képfeldolgozó programok:

Adobe Photoshop, Corel-paint, Paint Shop Pro – ezek „fizetős” programok, léteznek ezek mellett igen jól használható ingyenes programok is: Gimp (eredetileg a linux környezetből), Irfanview, XNview, Photofiltre stb. Az ingyenes programokkal bátran kísérletezhetünk, találunk magyar nyelvűeket ezek között is.

- **Optikai karakterfelismerő programok:** Omnipage (korábban Recognita), Abby FineReader, Textbridge stb.

formátumok, konverziók:

Munkánk során csak elterjedt fájl-formátumot használjunk.

Léteznek tömörítetlen formátumok: legelterjedtebb a TIFF formátum, és tömörített formátumok, ezek közül a legelterjedtebb a JPG formátum. Ezeket az ingyenes képfeldolgozó programok is megbízhatóan kezelik és konvertálják. A szkennelés mindig tömörítetlen formátummal történjen, ugyanúgy, mint a digitalizált anyag biztonsági tárolása is. Abban az esetben, ha a szkennelés célja web-en történő publikáció, tehát csak tömörített képfájllra van szükség, a „mesterpéldány” tárolása tömörítetlen formátumban történjen.

Optikai karakterfelismerés: a szkennelés során létrejövő képfájlból állít elő digitális szöveget. Jó eredmény csak akkor várható, ha jól olvasható,

Optical character recognition: an image file created by scanning is converted into a digital text. Good result can be expected only if we want to digitalize a text that reads well, and is printed in correct, up-to-date spelling. Storing of a proof-read and formatted text should be done in a form, which can handle instructions relating to the format. The best for archiving is the RTF (Rich Text Format) format. This is a platform-free standard, which can be managed by most word processors and viewers.

2. THE PROCESS OF SCANNING

BASIC SCANNER SETTINGS:

Colour setting:

The choice and setting of the colour (colour depth) depends what the further usage of the digitalized image is. According to this, colour depth can be:

- 1 bite black and white (b/w), for drawings with lines or for text recognition;
- 8 bite grey hued containing 256 hues from white to black, or perhaps in case of black and white photos, or for digitalizing printed pictures appeared in the media, in this case it can also be used for archiving;
- 24 bite colour picture, for storing the pictures with the possible greatest richness of colour.

Resolution:

Depending on the scanner setting, it resolves the scanned image into a greater or smaller number of points. The parametre which gives the number of points in the image correlating with the inch, (zoll, 2.54 cm) is called resolution. (Resolution: dpi – dot-per-inch) The higher the resolution, the more information is stored in the digitalized image, that is, the "richer" it is.

A resolution of 300 dpi is enough in most of the cases. If we aim at optical character recognition, this resolution is enough in case of 10 point or greater fonts. Scanning smaller pictures, stamps or at optical character-recognition of fonts smaller than 10 points, resolution needs to be increased (from 400 to 600 dpi).

PREPARATION, "MAPPING":

What is it we want to scan? It is important to set the environment even for a single occasion of scanning.

Trial scannings – for creating the effective course of work.

mai helyesírással íródott nyomtatott szöveget akarunk digitalizálni. A korrektúrázott és formázott szöveg tárolása olyan formában történjen, amely a formátumra vonatkozó utasításokat is tudja kezelni. Az archiválásra legalkalmasabb az RTF (Rich Text Format) formátum. Ez egy platform-független szabvány, amelyet a legtöbb szövegszerkesztő és megjelenítő képes kezelni.

2. A SZKENNELÉS FOLYAMATA

ALAPVETŐ SZKENNERBEÁLLÍTÁSOK:

színbeállítás:

A szín (színmélység) kiválasztása és beállítása attól függ, hogy mi a digitalizált kép további felhasználása. Eszerint a színmélység lehet:

- 1 bites fekete-fehér (b/w), vonalas rajzokhoz vagy szövegfelismeréshez;
- 8 bites szürkeárnyalatos, amely 256 színárnyalatot tartalmaz a fehértől a feketéig, esetleg fekete-fehér fotók esetén, vagy sajtóban nyomtatott képek digitalizálására, ebben az esetben archiválásra is használható;
- 24 bites színes kép, a lehető legnagyobb színgazdagsággal történő tároláshoz.

felbontás:

A szkennel beállításától függően több vagy kevesebb pontra bontja a letapogatott képet. Azt a paramétert, amely egy hüvelykre (zoll, inch, 2,54 cm) vonatkoztatva adja meg a képpontok számát, felbontásnak nevezzük. (Felbontás: dpi – dot-per-inch, a pontok-száma-hüvelykenként.) Minél nagyobb a felbontás, annál több információval rendelkezik a digitalizált kép – annál „gazdagabb”.

A 300 dpi-s felbontás az esetek döntő többségénél elegendő. Ha optikai karakterfelismerés a célunk, 10 pontos vagy annál nagyobb betűk esetén ez a felbontás megfelelő. Kisebb képek, bélyegek szkennelésakor, vagy 10 pontnál kisebb betűk optikai karakter-felismerésekor növelni kell a felbontást (400–600 dpi-re).

ELŐKÉSZÍTÉS, „FELTÉRKEPEZÉS”:

Mi az, amit szkennelni akarunk? Fontos a környezet kialakítása akár egy alkalommal történő szkennelésre is.

A próbaszkennelések a hatékony munkamenet kialakításához tartoznak.

THE PROCESS OF SCANNING – DIGITALIZING:

- **scanning**,
  - making of an archive copy – **archiving**; or optical character recognition and storing the text file,
  - **conversions** – if necessary,
  - fixing and storing the data of the image, – **“metadating”**, the easiest form of which is to give file names having some content that is relevant to the picture,
  - **service**: who is the image for? Is it just for archiving or perhaps for a researcher, expert or “anybody”,
  - **method of access**: from an archiving tool, directly from the computer, within an internal web, or on the Internet?
- It is important to create the “environment” for access and providing opportunities for searching.

The following are vitally important:

- **file protection**: the protection of the object to be scanned – charging the objects with light, scanning should be done once, but well, in proper quality,
- protection of the **scanner** is also important – there can be paper clips, fasteners or clasps, which can injure the light transmitting surface of the scanner,
- the object to be scanned (picture, negative, etc.) should be handled with care, and if we have the right tool among the accessories, we should use it,
- the scanning surface should be kept clean,
- clear **copyright matters**,
- attached pictures and text datasheets (– “metadating”) should be unambiguous,
- one archived copy of our work should be stored in a safe place!

SERVICE, PUBLICATION:

- a usable variant of the archived copy should be made, creating a miniature variant can be useful, too, especially for display on a web-page,
- an optimal balance should be found between the quality of the image and the size of the file in each application,
- the size of the images on web-pages usually cannot exceed 150–200 kB (kilobyte) so that viewing of the page is not slowed down by downloading oversized pictures.

SZKENNELÉS – DIGITALIZÁLÁS:

- **szkennelés**,
- archív példány készítése – **archiválás**; vagy optikai karakterfelismerés és a szöveges állomány tárolása,
- **konverziók** – ha szükséges,
- a kép adatainak rögzítése, tárolása – **metaadatolás**, ennek legegyszerűbb formája olyan fájlnevek megadása, amely valamilyen, a képre vonatkozó tartalommal bír,
- **szolgáltatás**: kinek készül a kép? csak archív célra, esetleg kutatóknak, szakértőknek vagy „bármiknek”?
- **hozzáférés módja**: archiváló eszközökről, közvetlenül számítógépről, belső hálózaton, interneten? Fontos a hozzáférés „környezetének” kialakítása és a keresési lehetőségek biztosítása!

Különösen fontos:

- **állományvédelem**: a szkennelendő tárgy védelme, a tárgyak fényterhelése miatt lehetőleg egyszer, de jól (megfelelő minőségben) szkenneljünk,
- a **szkenner védelme** is fontos – lehetnek kapcsok, csatok, amelyek felsérthetik a szkennert fényáteresztő felületét,
- a szkennelendő tárgyat (képet, negatívot, stb.) kíméletesen kezeljük, és ha van a tartozékok között megfelelő segédeszköz, használjuk azt,
- a szkennert tartásuk tisztán,
- **szertői jogi kérdéseket** tisztázzuk,
- képek és szöveges adatok kapcsolása (metaadatolás) egyértelmű legyen,
- munkánkról egy archív példányt tároljunk biztonságos helyen!

SZOLGÁLTATÁS, PUBLIKÁCIÓ:

- az archív példányról készítsünk használható változatot, miniatűr változat létrehozása is hasznos lehet, különösen web-lapon való megjelentetéshez,
- minden felhasználásban találjuk meg az optimális egyensúlyt a kép minősége és a fájl mérete között,
- web-oldalon található képek nagysága általában nem haladhatja meg a 150–200 kB (kilobyte)-ot, hogy az oldal megtekintését ne lassítsuk nagyméretű képek letöltésével.

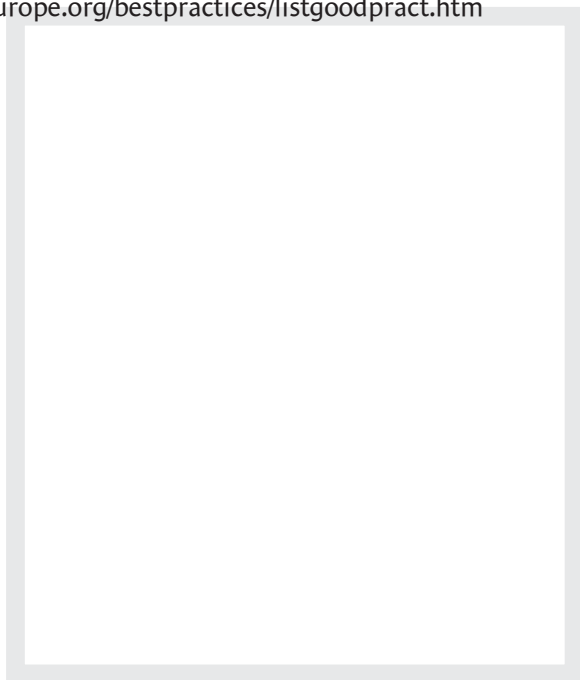
LONG TIME PRESERVATION OF THE DIGITALIZED MATERIAL:

- The purpose of all digitalization process is this. When planning this, we have to consider aging of the digital file formats and bases, that is data conversion and copying the image files on a more modern base.
- The original digital data and relating "metadata" will help us avoid digitalizing the pictures and documents again several times. With this we can protect the source document and avoid the repetition of the time- and work demanding digitalization process and "metadating".

Remarkable internet sources:

<http://www.minervaeurope.org/>, also:

<http://www.minervaeurope.org/bestpractices/listgoodpract.htm>

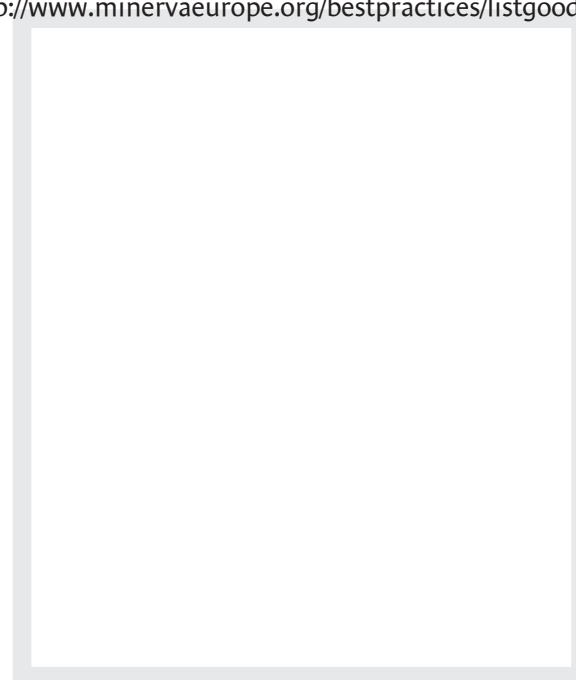
A DIGITALIZÁLT ANYAG HOSSZÚ TÁVÚ MEGŐRZÉSE:

- Minden digitalizálási folyamat célja ez. Ennek megtervezésekor számolni kell a digitális fájlformátumok és az adathordozók avulásával, tehát adatkonverzióval és a képfájlok korszerűbb adathordozóra történő másolásával.
- Az eredeti digitális adat és a kapcsolódó metaadat segít abban, hogy a képeket és dokumentumokat ne kelljen többször digitalizálni. Ezzel óvjuk a forrásdokumentumot és elkerüljük az idő- és munkaigényes digitalizálási eljárás és a metaadatolás megismétlését.

Nagyon jó internetes források:

<http://www.minervaeurope.org/>, illetve

<http://www.minervaeurope.org/bestpractices/listgoodpract.htm>

Zoltán Lux

PHOTOGRAPHS IN DATABASES

1. DIGITALIZATION OF PHOTOGRAPHS

The process of digitalizing photographs does not finish with scanning. We must provide the digitalized version of photographs, which in their original form are on different bases (photo paper, slide, negative etc.), or the pictures (data) originally made with digital technique, with metadata.

Metadata can be:

- Technical data referring to a digital picture: size of file, scanning data, depth of colour, resolution, file format (TIFF, JPG etc.)
- Contextual data referring to the original picture, to its "meaningful surface": the base of the photo, the size, the photographer, the place and time of making, its content, etc.
- Data referring to the applicability of the digital photograph: copyright, rights, data regulating access and publication

Metadata can be created automatically with the help of a software when the pictures are entered, or manually by filling in each chart containing the data referring to the picture

2. ARCHIVATING PHOTOGRAPHS

The aim of archivation:

- Long time and safe storage of data and metadata. Archivation must provide the opportunity of migration, that is data and connecting metadata should be saved in a format which can be converted into a new format to follow technical development.
- The aim of creating databases is an effective search with a certain purpose among data and metadata, and through this, a long time reusability. Corresponding to the different user goals, there are photo databases work-

Lux Zoltán

FÉNYKÉPEK ADATBÁZISOKBAN

1. FÉNYKÉPEK DIGITALIZÁLÁSA

A fényképek digitalizálásának folyamata nem fejeződik be a szkenneléssel. Az eredeti állapotukban különböző hordozókon (fotópapír, dia, negatív stb.) lévő fényképek digitalizált változatát vagy az eredetileg is digitális technikával készült képeket (adatokat) metaadatokkal kell ellátnunk.

A **metaadatok** lehetnek:

- a digitális képre vonatkozó technikai adatok: fájl méret, szkennelési adatok, színmélység, felbontás, fájlformátum (TIFF, JPG stb.)
- az eredeti képre, illetve a kép „jelentésteli felületére” vonatkozó tartalmi adatok: a fénykép hordozója, mérete, a kép szerzője, keletkezési helye és ideje, tartalma stb.
- a digitális kép felhasználhatóságára vonatkozó adatok: copyright, jogdíj, a hozzáférést és a publikációt szabályozó adatok

A metaadatok létrehozhatóak automatikusan a képek beolvasásával egyidejűleg egy szoftver segítségével, vagy manuálisan a képre vonatkozó adatokat tartalmazó adattáblák egyenkénti kitöltésével.

2. FÉNYKÉPEK ARCHIVÁLÁSA

Az **archiválás** célja:

- Az adatok és metaadatok hosszú távú megőrzése és biztonságos tárolása. Az archiválásnak biztosítani kell a migráció lehetőségét, azaz olyan formátumban célszerű elmenteni az adatokat és a hozzájuk kapcsolódó metaadatokat, amely a technikai fejlődéshez igazodva új formátumokba konvertálható.
- Adatbázisok létrehozása, melyeknek célja az adatok és metaadatok közötti, egy adott célnak megfelelő hatékony keresés és ezen keresztül a hosszú távú újrahasznosíthatóság (reusability). A különböző felhasználó céloknak

ing with metadata revealed in different detail, and having different structures, from Flickr, which contains plain descriptions and is basically used for quantitative archivation, through MTI Photobank concentrating on the news, photo databases with commercial purposes and the archive type photo databases (eg. Budapest Capital City Archives , State Security Service Historical Archives) to databases containing texts, audio materials and detailed picture descriptions (Photographers'life-work www.rev.hu/photographers).

3. DATABASES

Not all the data piles stored on computers are databases. Databases are operated by database management programs.

Main **basic functions** of databases:

- safe storage and preservation of data
- access provided for several users at the same time
- maintenance of data: the opportunity of continuous modification and complementation of data and metadata
- the ability to be checked up effectively
- access and user administration: exact definition of access to data

Main **types** of databases:

- hierarchic
- weblike
- relational: relational database management systems can be free of charge (MySQL), smaller ones, easier to purchase (Access, Dbase), or bigger ones, more difficult to purchase (MSSQL, Oracle, DB2)
- object relational
- XML relational

Exportability as well as importability of databases, that is the opportunity of loading up and down structured data in great quantities, is a basic requirement made possible by standards, both technical (CSV, XML) and content (in case of photos Dublin Core, DDI).

megfelelően különböző részletességgel feltárt metaadatokkal dolgozó, különböző struktúrájú fotóadatbázisok léteznek az egyszer leírásokat tartalmazó, alapvetően mennyiségi archiválásra szolgáló Flickr-től a hírekre koncentráló, kereskedelmi célú MTI Fotóbankon és a levéltári típusú fotóadatbázisokon (pl. Budapest Főváros Levéltára, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára) keresztül a szövegeket, hanganyagot és részletes képleírásokat tartalmazó adatbázisokig (Fotográfusok életműve www.rev.hu/photographers).

3. ADATBÁZISOK

Nem minden számítógépen tárolt adathalmaz adatbázis. Az adatbázisokat adatbáziskezelő program működteti.

Az adatbázisok főbb **alfunkciói**:

- adatok biztonságos tárolása és megőrzése
- egyidejűleg több felhasználónak biztosított hozzáférés
- adatkarbantartás: az adatok és a metaadatok folyamatos módosításának, kiegészítésének lehetősége
- hatékony visszakereshetőség
- hozzáférés és felhasználó adminisztráció: az adatokhoz való hozzáférés pontos definiálása

Az adatbázisok főbb **típusai**:

- hierarchikus
- hálós
- relációs: a relációs adatbáziskezelők lehetnek ingyenesek (MySQL), kisebb, egyszerűbb megvásárolható (Access, Dbase), illetve nagyobb és bonyolult megvásárolható (MSSQL, Oracle, DB2)
- objektumrelációs
- XML relációs

Az adatbázisok exportálhatósága, illetve importálhatósága, azaz nagy tömegű, strukturált adat ki- és betöltésének lehetősége alapvető követelmény, amit technikai (CSV, XML) és tartalmi (fotók esetén a Dublin Core, DDI) szabványok tesznek lehetővé.

Project partners:

Alinari
Amitié

Archivio della Memoria
Budapest History Museum
Compton Verney
East Lothian Museums Service
Foundation for the Complex
Cultural Researches

The FotoMemoria, as "Grundtvig Learning Partnerships" tender was subsidized from 2007 October to 2009 July within the framework Lifelong Learning Programme.

A Fotomemoria projektet az Európai Bizottság az Egész életen át tartó tanulás program keretében, mint Grundtvig Tanulási Kapcsolat pályázatot támogatta.

www.fotomemoria.eu

www.fotomemoria.eu

